

Munich Personal RePEc Archive

Contemporary tendencies of the Bulgarian administrative legislation

Dimitrova, Darina

University of Economics – Varna

2019

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/97660/>
MPRA Paper No. 97660, posted 23 Dec 2019 05:33 UTC

СЪВРЕМЕННИ ТЕНДЕНЦИИ В АДМИНИСТРАТИВНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО НА БЪЛГАРИЯ

*Гл. ас. д-р Дарина Димитрова
Икономически университет – Варна*

CONTEMPORARY TENDENCIES OF THE BULGARIAN ADMINISTRATIVE LEGISLATION

*Chief Assist. Prof. Darina Dimitrova
University of Economics – Varna*

Резюме

В доклада е направен обзор на актуалното административно законодателство в България. Въз основа на юридическия анализ на действащата нормативна уредба в областта на административното право се извеждат някои основни тенденции в развитието на този важен правен отрасъл. Административното законодателство е нормативен регулатор не само на държавното управление, но и на стопанската дейност, затова изясняването му е във връзка с икономическите отношения.

Ключови думи: *административно право, административно законодателство, икономически отношения.*

Abstract

In the article is made an overview of the current administrative legislation in Bulgaria. Based on the legal analysis of the actual regulatory framework in the area of the administrative law some main tendencies in the development of this important law branch are brought out. The administrative legislation is normative regulator not only of the state governance, but also of the economic activity, that is why its clarification is in connection to the economic relations.

Key words: *administrative law; administrative legislation; economic relations.*

Въведение

Административното право е основен публичноправен отрасъл от системата на правото в Република България. Неговото значение като регулатор на обществените отношения нараства в последните

десетилетия. Предметът на правно регулиране на административното право обхваща обществените отношения при осъществяване на изпълнителната власт. Нормите на административното право регулират изпълнителната дейност във всички сфери на държавното управление, наред с това административното законодателство е нормативен регулатор и на стопанската дейност, затова изясняването му има връзка и с икономическите отношения.

В настоящото изследване административното законодателство не се разглежда детайлно, а се анализират само новите моменти във връзка с някои актуални тенденции в нормативната уредба след членството на България в Европейския съюз (ЕС) от 1 януари 2007 г. и след приемането на Административнопроцесуалния кодекс (АПК) през 2006 г. **Актуалността на темата** се обуславя от потребността за създаване на съвременно административно законодателство, даващо гаранция за ефективно управление в различните сфери и отрасли на изпълнителната власт. Същевременно нормите на административното право трябва да гарантират спазването и зачитането на законните права и интереси на гражданите, организациите и бизнеса, като страна в правоотношенията с държавната администрация и като ползватели на административни услуги.

Научната цел на настоящата работа е да се изведат някои актуални тенденции в развитието на действащото административно законодателство на Република България. За изпълнението на посочената цел, авторът си поставя следните **научноизследователски задачи**: 1) въз основа на систематизирането на основните нормативни източници на административното право да се изведат съвременните тенденции в административното законодателство на България; и 2) да се направят обобщения и изводи с практическо значение относно прилагането на административноправните норми. За изпълнението на поставените научни задачи се прилагат **методи**, характерни за юридическите изследвания, а именно описание, анализ и обобщение. Докладът е съобразен със законодателството към октомври 2019 г.

Изложение

Административното право е публичноправен отрасъл, чиято система включва три дяла – административно право обща част, ад-

министративно право специална част и административен процес. Всички обществени отношения, влизащи в предмета на административното право, се нуждаят от съответна нормативна регламентация, но най-динамично променяща се е уредбата в областта на административно право специална част. Тя урежда управлението на отделните отрасли на стопанската, административната и социалната дейност на държавното управление (Сивков, и др., 2015, с. 7)¹.

---

¹ В административно право специална част се разглеждат различни административноправни режими и управлението на редица дейности - опазването на околната среда, изобретателската дейност, здравеопазването (Андреева & Йолова, За някои особености на административния контрол и административнонаказателната отговорност за нарушаване на здравословните и безопасни условия на труд, 2018) (Андреева & Йолова, Тенденции при антидискриминационните политики в сферата на здравното осигуряване в условията на дигиталното общество, 2018), публично-частното партньорство, концесиите и обществените поръчки (Димитрова, Обществените поръчки - законодателен механизъм за правомерно разходване на публични средства, 2017) (Димитрова, Тенденции в развитието на законодателството в областта на обществените поръчки, 2017) (Матеева & Димитрова, Административнонаказателната отговорност по новия Закон за обществените поръчки, 2016) (Андреева & Димитрова, Контрол за спазване на реда при провеждане на обществени поръчки в Р България, 2017), достъпа до обществена информация (Матеева Ж., За понятието "лични данни" по Закона за защита на личните данни, 2012) (Матеева Ж., За компетентността на Комисията за защита на личните данни, 2014) (Матеева Ж., Административноправна защита на личните данни: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, професионално направление: 3.6. Право, научна специалност: Административно право и административен процес, 2015), транспорта, образованието (Андреева & Димитрова, Административен контрол върху процедурите за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности, 2018) (Андреева & Димитрова, Акредитацията на висшите училища като гаранция за качество на висшето образование в контекста на академичната автономия, 2018) (Andreeva & Dimitrova, 2019), културата, спорта и туризма, обществения ред, отбраната, правораздаването, външните отношения, енергетиката, държавните помощи (Андреева & Йолова, Предизвикателства и тенденции пред социалната защита в условията на дигиталното общество, 2018) и др.

Основните източници на административното право са законите, но административноправната материя се характеризира с голяма динамика, поради което се налага тя да бъде регулирана и със значителен брой подзаконовни актове. В последните десетилетия в България е налице динамично развиване и разширяване на ролята на административното право като нормативен регулатор, поради включването на все по-голям кръг от обществени отношения в неговия предмет на правно регулиране, в т.ч. и икономически. Т.напр. бяха приети норми относно обществените поръчки², концесиите³, защитата на правата на потребителите⁴, достъпа до обществена информация⁵, държавните служители⁶, защита на личните данни⁷, защита от дискриминация⁸, електронното управление⁹ и др., регламентиращи правни институти, непознати на българското административно право само отпреди две десетилетия.

Въз основа на анализа на действащото административно законодателство могат да се изведат някои основни тенденции в развитието на този важен правен отрасъл.

Първо, административното право се утвърждава като основен публично-правен отрасъл.

Административното право се обособява като самостоятелен правен отрасъл значително по-късно в сравнение с други правни отрасли като напр. гражданското или наказателното право. Административното право възниква след Френската буржоазна революция в резултат от възприемане на принципа за разделение на властите между различни държавни органи. Изпълнителната власт се създава за реализиране на принципа за разделение на властите, а

---

² Закон за обществените поръчки, обн. ДВ, бр. 13 от 16 Февруари 2016 г.

³ Закон за концесиите, обн. ДВ, бр. 96 от 1 Декември 2017 г.

⁴ Закон за защита на потребителите, обн. ДВ, бр. 99 от 9 Декември 2005 г.

⁵ Закон за достъп до обществена информация, обн. ДВ, бр. 55 от 7 Юли 2000 г.

⁶ Закон за държавния служител, обн. ДВ, бр. 67 от 27 Юли 1999 г.

⁷ Закон за защита на личните данни, обн. ДВ, бр. 1 от 4 Януари 200 г.

⁸ Закон за защита от дискриминация (загл. изм. - ДВ, бр. 68 от 2006 г.), обн. ДВ, бр. 86 от 30 Септември 2003 г.

⁹ Закон за електронното управление, обн. ДВ, бр. 46 от 12 Юни 2007 г.

административното право е правният отрасъл, регулиращ обществените отношения при осъществяването на дейността на изпълнителната власт (Дерменджиев, Костов, & Хрусанов, 2010, с. 13).

Днес административното право се утвърждава като един от основните публичноправни отрасли, чиито норми уреждат организацията и дейността на държавната администрация (държавното управление). Решаването на проблемите и въпросите, стоящи пред административното право в България, е от голямо значение за изграждането на гражданското общество. Това е така, защото тези проблеми са във връзка с потребността от различни административни услуги за гражданите, организациите и предприятията. Няма обществена, културна, комунално-битова или икономическа дейност, която да не се нуждае от работата на държавната администрация. Както в социалната, така и в икономическата сфера органите на държавно управление са тези, които организират и ръководят дейностите по удовлетворяване на редица потребности и интереси на гражданите и юридическите лица като ползватели на административни услуги. От това произтича голямото значение на административното право в съвременния етап от развитието на обществените и икономическите отношения за регулиране на правоотношенията в сферата на администрацията.

Преди години битуваше разбирането, че гражданското право е най-големият правен отрасъл. Популярна беше и сентенцията „Който не е цивилист, той не е юрист“. Предвид структурата на административното право, включваща три дяла (обща част, специална част и процес), предвид широкият кръг от обществени отношения, регулирани от нормите на този правен отрасъл, и предвид значителния брой законови и подзаконови актове в областта на административното право, днес няма да е пресилено ако кажем, че който не е административист той не е юрист.

Второ, налице е кодификация на административния процес.

От трите дяла на административното право административният процес е този, който е кодифициран. Това беше направено през 2006 г. с приемането на АПК. За българското законодателство това

е първата кодификация в правната уредба на административното производство. Приемането на АПК е обусловено от две важни обстоятелства. От една страна, това е реформата в съдебната система, част от която е и административното правосъдие (Димитрова, Новите промени в АПК – стъпка към по-ефективно административно правораздаване, 2019). От друга страна, членството на България в ЕС също изисква съвременно административно законодателство.

Новите моменти, въведени с АПК, са в следните насоки.

- Създават се първоинстанционни административни съдилища;
- Утвърждават се нови принципи на административния процес, а също и такива, които са били непоследователно уредени в предходното законодателство като съразмерност, равенство, публичност и прозрачност, последователност и предвидимост;
- Дават се законови определения за индивидуален, общ и нормативен административен акт, като подробно са уредени производствата по издаването и оспорването им;
- Въвежда се възможността за споразумение в административния процес, което замества индивидуалния административен акт;
- Дават се нови възможности за обезщетение при причинени вреди от отменен административен акт;
- Предвижда се възможност за назначаване на експертиза при издаването на индивидуален административен акт;
- Предвижда се възможност за назначаване на експертна комисия при оспорването по административен ред, когато разглеждането на жалбата или протеста представлява сложен от фактическа или правна страна случай за горестоящия административен орган и др.

По своята същност кодификацията на законодателството представлява събиране и систематизиране на материята, регулирана от един правен отрасъл. В този смисъл АПК инкорпорира в себе си нормите на четири закона – Закон за Върховния административен съд, Закон за административното производство, Закон за предложенията, сигналите, жалбите и молбите и Закон за административното обслужване на физическите и юридическите лица. Целта на кодификацията е да няма разпокъсаност на нормите, отнасящи се до една правна материя. По този начин тя допринася за избягване на

противоречия и несъответствия в нормативната уредба на едни и същи правни институти в няколко закона. Така отпада и необходимостта от препращане от един закон към друг. Кодификацията на административнопроцесуалното законодателство заслужава висока оценка както от правносистематична, така и от практическа гледна точка.

Трето, наблюдава се взаимодействие между българското и европейското административно право.

След реализираното членство на България в ЕС все по-често европейски актове и правораздавателни решения определят развитието на националното административно право и административни производства. Този интензивен процес на въздействие на европейското върху българското административно право има за резултат три важни последици.

От една страна, „европеизация“ (Балтаджиева & Тодоров, 2012, с. 36) на националните администрации на страните-членки. В резултат на влиянието на европейското право националните администрации започват да действат като части от една обща европейска администрация. **От друга страна**, налице е силна вертикална интеграция между националните администрации и органите на ЕС, както и хоризонтална интеграция между администрациите на отделните държави-членки. **На следващо място**, създават се нови общи принципи на европейското право. Отношенията между правото на ЕС и националното административно право се основават на три принципа:

- Върховенство – изразява се в правото на ЕС да има приоритет над националното при противоречие между тях;
- Лоялно сътрудничество – означава, че държавите-членки трябва да взимат всички подходящи мерки, за да осигурят изпълнението на задълженията, произтичащи от правото на ЕС;
- Субсидиарност, съгласно който ЕС предприема действия в области, които не попадат в изключителната му компетентност, само ако съответните цели не могат да бъдат постигнати от отделни държави-членки.

В резултат от прякото влияние на европейското върху националното административно право се обогатява законодателството на

страните-членки чрез приемането на директиви, като тези за оценка на въздействието върху околната среда, за обществените поръчки, за безопасността на стоките и др. Има и случаи на пряко влияние на едни държави-членки от други без посредничеството на европейското право. Така в много от тях се стига до въвеждането на фигурата на омбудсмана като посредник между гражданите и институциите. В България също е приет Закон за омбудсмана, съгласно който това е обществен защитник, който насърчава и защитава правата на човека и основните свободи.

От една страна, въпреки големите промените в българското административно законодателство, то все още не е окончателно приведено в пълно съответствие с европейското административно право и с практиката на Съда на ЕС. От друга страна, не бива да се прибързва с пренасянето на европейското административно право в националното законодателство, т.к. прекалено бързото откъсване на вътрешното право от културните и историческите традиции би нанесло вреда на националния правен ред и административната система. В дългосрочен план обаче, тенденцията е правото на ЕС да бъде реципирано напълно.

Четвърто, налице е ясно изразена връзка на административното право с развитието икономиката.

Нормите на административното право уреждат не само дейността на органите на изпълнителната власт, но също така са важен регулатор на икономическите отношения. Днес значението на административното право за бизнеса нараства все по-вече. Ролята на съвременната държава в икономическите отношения е да координира и да регулира макроикономическите параметри. В това се изразява държавното управление на икономиката.

Независимо от факта, че юристите и икономистите е възможно да влагат различно съдържание в едни и същи термини (Александрова, Причини за различното съдържание на понятията „вземане“ и „задължение“ в счетоводството и правото, 2004) (Александрова, Терминологични различия в счетоводството и правото, 2004), всички икономически субекти трябва да спазват административноправните регулации в областта на: околна среда и градоустройство, хи-

гиена и здравеопазване, комуникации, митнически и валутен режим, данъци и такси и т.н. Прилагането и спазването на тези норми е в компетентността на специализирани административни органи. От една страна, това е необходимо за нормалния живот на обществото. От друга страна, тази административна регулация може да доведе до свръхрегламентация и бюрократичност. Наличието на ненужни лицензионни и разрешителни режими, както и свръхнаместата на държавата, създават неблагоприятна административна среда за бизнеса.

С оглед насърчаването на свободната стопанска инициатива, която е един от основните конституционни принципи, законодателството трябва да създава и гарантира на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия за стопанска дейност, като предотвратява злоупотребата с монополизма, нелоялната конкуренция и защитава потребителя. За целта са приети следните законови актове: Закон за защита на потребителите¹⁰; Закон за малките и средните предприятия¹¹; Закон за защита на конкуренцията¹²; Закон за предприятията на социалната и солидарна икономика¹³; Закон за прилагане на мерките срещу пазарните злоупотреби с финансови инструменти¹⁴ и др.

Наред с това законодателството в областта на икономическите отношения трябва да улесни и насърчи извършването на стопанската дейност, като ограничи до обществено оправдани граници административното регулиране и административния контрол, осъществявани върху нея от държавните органи и от органите на местното самоуправление. За целта е приет Закон за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност¹⁵.

Гореизложеното показва, че осъществяването на държавната политика в областта на управлението на икономиката изисква ад-

---

¹⁰ Обн. ДВ, бр. 99 от 9 Декември 2005 г.

¹¹ Обн. ДВ, бр. 84 от 24 Септември 1999 г.

¹² Обн. ДВ, бр. 102 от 28 Ноември 2008 г.

¹³ Обн. ДВ., бр. 91 от 2 Ноември 2018 г.

¹⁴ Обн. ДВ, бр. 76 от 30 Септември 2016 г.

¹⁵ Обн. ДВ, бр. 55 от 17 Юни 2003 г.

министрацията да съобрази огромен брой правни актове, преди извършването на определено действие. Допускането на незначителна на пръв поглед грешка или неправилна преценка от страна на държавните органи, може да блокира даден проект с години, независимо от неговата обществена значимост. За това основните насоки в развитието на държавната администрация следва да бъдат увеличаване на продуктивността в работата на институциите, оптимална институционална среда и по-ефективно използване на ресурсите за предоставяне на качествени публични услуги. Тези стратегически цели на държавната администрация¹⁶, могат да бъдат постигнати чрез административно законодателство, което подкрепя предприемачите при създаването на устойчива заетост и стимулира социалната отговорност на бизнеса.

Заклучение

Въз основа на направения преглед и юридически анализ на действащата нормативна уредба в областта на административното право могат да се направят следните важни изводи и да се изведат някои основни тенденции за развитието на законодателството в този правен отрасъл.

Първо, въпреки че административното право се обособява като самостоятелен правен отрасъл значително по-късно, обосновава се изводът, че то се утвърждава като основен публичноправен отрасъл и е от голямо значение за изграждането на гражданското общество във връзка с реалното прилагане на принципа за разделение на властите.

Второ, важна стъпка в развитието на административното право е кодификацията на административния процес и приемането през 2006 г. на АПК, което се оценява позитивно както от правносистематична, така и от практическа гледна точка. Аргументира се изводът, че приемането на АПК допринася за реформата на съдебната система и в частност на административното правосъдие.

---

¹⁶ Стратегия за развитие на държавната администрация 2014 - 2020 г., приета с Решение № 140 на Министерския съвет от 17.03.2014 г.; достъпна на: <http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=891> (последен достъп на 16.10.2019 г.)

Трето, налице е ясно изразена тенденция за взаимодействие между българското и европейското административно право. След членство на България в ЕС през 2007 г. европейските норми определят развитието на националното административно право. Като в дългосрочен план тенденцията е правото на ЕС да бъде реципирано напълно.

Четвърто, налага се тенденцията за утвърждаване на административното право като важен регулатор на икономическите отношения. От една страна, то трябва да даде нормативната рамка на държавното управление на икономиката. От друга страна, трябва да бъде в подкрепа на бизнеса с оглед създаване на устойчива заетост, повишаване качеството на живот и благосъстоянието на хората.

Използвана литература

1. Andreeva, A., & Dimitrova, D. (2019). Educational systems and the need to review traditions in order to respond to labour market demands. In Materials of international scientific-practical conference Baku, May 2-3, 2019 „Internationalization of higher education in Azerbaijan and ways of increasing its competitiveness (pp. 54-58). Baku : „Baku Biznes University“ Press.
2. Александрова, Н. (2004). Причини за различното съдържание на понятията „вземане“ и „задължение“ в счетоводството и правото. Международна научно-практическа конференция Предизвикателствата пред стопанската отчетност, анализа и одита в процеса на присъединяване към европейския съюз, (с. 203-207). Свищов. Aleksandrova, N. (2004). Prichini za razlichnoto sadarzhanie na ponyatiyata „vzemanе“ i „zadalzhenie“ v schetovodstvoto i pravoto. Mezhdunarodna nauchno-prakticheska konferentsia Predizvikatelshtvata pred stopanskata otchetnost, analiza i odita v protsesa na prisaedinyavane kam evropeyskia sayuz, (s. 203-207). Svishtov.
3. Александрова, Н. (2004). Терминологични различия в счетоводството и правото. Делова седмица (41). Aleksandrova, N. (2004). Terminologichni razlichia v schetovodstvoto i pravoto. Delova sedmitsa (41).
4. Андреева, А., & Димитрова, Д. (2017). Контрол за спазване на реда при провеждане на обществени поръчки в Р България.

Известия на Съюза на учените – Варна. Серия „Хуманитарни науки“ (1), 14-19.

Andreeva, A., & Dimitrova, D. (2017). Kontrol za spazvane na reda pri provezhdane na obshtestveni porachki v R Bulgaria. Izvestia na Sayuza na uchenite – Varna. Seria “Humanitarni nauki”(1), 14-19.

5. Андреева, А., & Димитрова, Д. (2018). Административен контрол върху процедурите за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности. Юридически сборник, XXV, 86-97.

Andreeva, A., & Dimitrova, D. (2018). Administrativen kontrol varhu protsedurite za pridobivane na nauchni stepeni i za zaemane na akademichni dlazhnosti. Yuridicheski sbornik, XXV, 86-97.

6. Андреева, А., & Димитрова, Д. (2018). Акредитацията на висшите училища като гаранция за качество на висшето образование в контекста на академичната автономия. Стратегии на образователната и научната политика: Научно списание, XXVI(6), 613-626.

Andreeva, A., & Dimitrova, D. (2018). Akreditatsiyata na visshite uchilishta kato garantsia za kachestvo na vissheto obrazovanie v konteksta na akademichnata avtonomia. Strategii na obrazovatelната i nauchnata politika: Nauchno spisanie, XXVI(6), 613-626.

7. Андреева, А., & Йолова, Г. (2018). За някои особености на административния контрол и административнонаказателната отговорност за нарушаване на здравословните и безопасни условия на труд. От Административно право – съвременни тенденции в правораздаването и доктрината (с. 65-79). Варна: Наука и икономика.

Andreeva, A., & Yolova, G. (2018). Za nyakoi osobenosti na administrativnia kontrol i administrativnonakazatelната otgovornost za narushavane na zdravoslovnite i bezopasni uslovia na trud. Ot Administrativno pravo – savremenni tendentsii v pravorazdavaneto i doktrinata (s. 65-79). Varna: Nauka i ikonomika

8. Андреева, А., & Йолова, Г. (2018). Предизвикателства и тенденции пред социалната защита в условията на дигиталното общество. Известия Сп. Икономически университет – Варна, 62(3), 293-307.

- Andreeva, A., & Yolova, G. (2018). Predizvikelstva i tendentsii pred sotsialnata zashtita v usloviyata na digitalnoto obshtestvo. *Izvestia Sp. Ikonomicheski universitet – Varna*, 62(3), 293-307.
9. Андреева, А., & Йолова, Г. (2018). Тенденции при антидискриминационните политики в сферата на здравето осигуряване в условията на дигиталното общество. От Защита срещу дискриминацията: Правна уредба, проблеми и тенденции (с. 255-261). Варна: Стено.
- Andreeva, A., & Yolova, G. (2018). Tendentsii pri antidiskriminatsionnite politiki v sferata na zdravnoto osiguruyavane v usloviyata na digitalnoto obshtestvo. *Ot Zashtita sreshtu diskriminatsiyata: Pravna uredba, problemi i tendentsii* (str. 255-261). Varna: Steno.
10. Балтаджиева, Р., & Тодоров, И. (2012). Взаимодействие между европейското и българското административно право. София: Сиела.
- Baltadzhieva, R., & Todorov, I. (2012). *Vzaimodeystvie mezhdu evropeyskoto i balgarskoto administrativno pravo*. Sofia: Siela.
11. Дерменджиев, И., Костов, Д., & Хрусанов, Д. (2010). Административно право на Република България: Обща част. София: Сиби.
- Dermendzhiev, I., Kostov, D., & Hrusanov, D. (2010). *Administrativno pravo na Republika Bulgaria: Obshta chast*. Sofia: Sibi.
12. Димитрова, Д. (2017). Обществените поръчки – законодателен механизъм за правомерно разходване на публични средства. От Ролята на правото в съвременната икономика: Сборник доклади от национална научна кръгла маса, 3 ноември 2017 (с. 172-182). Варна: „Наука и икономика“, ИУ – Варна.
- Dimitrova, D. (2017). *Obshtestvenite porachki - zakonodatelen mehanizam za pravomerno razhodvane na publichni sredstva*. *Ot Rolyata na pravoto v savremennata ikonomika : Sbornik dokladi ot natsionalna nauchna kragla masa, 3 noemvri 2017* (str. 172-182). Varna: „Nauka i ikonomika“, IU – Varna.
13. Димитрова, Д. (2017). Тенденции в развитието на законодателството в областта на обществените поръчки. От Икономиката в променящия се свят: национални, регионални и глобални измерения (с. 177-184). Варна: Наука и икономика.

- Dimitrova, D. (2017). Tendentsii v razvitiето na zakonodatelstvoto v oblastta na obshtestvenite porachki. Ot Ikonomikata v promenyashtia se svyat: natsionalni, regionalni i globalni izmerenia (s. 177-184). Varna: Nauka i ikonomika.
14. Димитрова, Д. (2019). Новите промени в АПК – стъпка към по-ефективно административно правораздаване. От Правото и бизнесът в съвременното общество: Актуални правни предизвикателства в икономиката: Сборник с доклади, 9 ноември 2018 (с. 413-424). Варна: Наука и икономика.
- Dimitrova, D. (2019). Novite promeni v APK – stapka kam poefektivno administrativno pravorazdavane. Ot Pravoto i biznesat v savremennoto obshtestvo: Aktualni pravni predizvikatelstva v ikonomikata: Sbornik s dokladi, 9 noemvri 2018 (s. 413-424). Varna: Nauka i ikonomika.
15. Матеева, Ж. (2012). За понятието „лични данни“ по Закона за защита на личните данни. Управление и устойчиво развитие: Management and Sustainable Development , Сер. Общество. Човек. Природа = Society. Man. Nature, Год. XIV, 36(5), 100-105.
- Mateeva, Zh. (2012). Za ponyatiето “lichni dannii” po Zakona za zashtita na lichnite dannii. Upravlenie i ustoychivo razvitie: Management and Sustainable Development , Ser. Obshtestvo. Chovek. Priroda = Society. Man. Nature, God. XIV, 36(5), 100-105.
16. Матеева, Ж. (2014). За компетентността на Комисията за защита на личните данни. Правна мисъл, Год. LV(4), 20-32.
- Mateeva, Zh. (2014). Za kompetentnostta na Komisiyata za zashtita na lichnite dannii. Pravna misal, God. LV(4), 20-32.
17. Матеева, Ж. (2015). Административноправна защита на личните данни: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, професионално направление: 3.6. Право, научна специалност: Административно право и административен процес. София: Институт за държавата и правото при БАН.
- Mateeva, Zh. (2015). Administrativnopravna zashtita na lichnite dannii: Disertatsionen trud za prisazhdane na obrazovatelna i

- nauchna stepen „doktor“, profesionalno napravlenie: 3.6. Pravo, nauchna spetsialnost: Administrativno pravo i administrativen protses. Sofia: Institut za darzhavata i pravoto pri BAN.
18. Матеева, Ж., & Димитрова, Д. (2016). Административнонаказателната отговорност по новия Закон за обществените поръчки. От Правната наука и бизнесът – заедно за устойчиво развитие на икономиката (с. 215-228). Варна: Наука и икономика, ИУ – Варна.
Mateeva, Zh., & Dimitrova, D. (2016). Administrativnonakazatelna ta otgovornost po novia Zakon za obshtestvenite porachki. Ot Pravnata nauka i biznesat - zaedno za ustoychivo razvitie na ikonomikata (s. 215-228). Varna: Nauka i ikonomika, IU – Varna.
19. Сивков, Ц., Зиновиева, Д., Димитров, Г., Панайотова, Е., Николова, Р., Янкулова, С., и др. (2015). Административно право специална част. София: Сиби.
Sivkov, Ts., Zinovieva, D., Dimitrov, G., Panayotova, E., Nikolova, R., Yankulova, S., i dr. (2015). Administrativno pravo spetsialna chast. Sofia: Sibi.

За контакти: гл. ас. д-р Дарина Димитрова
Икономически университет – Варна
E-mail: darina@ue-varna.bg